

LÜHIDALT

Lühirajalt kaks meistritiitlit

Hiiumaa orienteerijad Eliise Keskküla ja Toomas Mast tulid lühirajal Eesti meistriks.

12 aastane Keskküla võitis sama tiitli kolmandat aastat järjest. Esikoht tuli N14 võistlusklassis ja 18 tüdrukut konkurentsis. Tema võidu aeg kahekiilomeetrilisel ja seitseme kontrollpunktiga rajal oli 18.23. Lähim rivaal lõpetas pea pool minutit hiljem. Mullu valiti Keskküla Hiiumaa parimaks sportlaseks tüdrukute arvestuses.

Kogenud orienteerija, 51 aastane Toomas Mast tuli Eesti meistriks 21 võistlejaga M50 võistlusklassis, lõpetades liigi neljakiilomeetrisel ja 13 kontrollpunktiga raja ajaga 29,01, edestades lähimat konkurenti liigi poolmeil minutiga. Autasustamispooldumi kolmandale astmele jõudsid sinise klubi sportlastest Mati Mägi M35 ja Toivo Saue M65 klassis.

Tubli tulemuse tegid ka noorienteerijad Helena Maripuu ja Kustu Künnapas, kes olid mõlemad omas vanuseklassis 18 sportlase seas viiendal kohal. Kokku osales meistrivõistlustel Hiiumaa orienteerijate klubi (HOK) 9 nais- ja 11 meesportlast.

Orienteerumisklubis-se Kape kuuluv hiidlanna Merike Vanjuk oli naiste põhi-klassis viiekiilomeetrilisel 17 kontrollpunktiga lühirajal 28 naise seas kuues ajaga 38.50, kaotades võitjale liigi kahe ja poole minutiga. Päev hiljem saavutas ta Eesti meistrivõistluste hõbe-medali teatejooksus.

Eesti meistrid lühirajal ja teates selgiti 7.–8. mail Võrumaal Vastseliina vallas Saade külas luudakunus. HOKi esindaja Eda Tark vahendas, et sealne võistlusmaastik ja kaart olid väga rasked ning nõudsid äärmiselt täpset orienteerumist.

KADI KIVVER

Rahvasprint sihhib rekordit

Hiiumaal, Kärdla tänava- tel järgmisel laupäeval, 21. mail toimuv autosporti rahvasprint püstitab sinise võistluse osavõtjate rekordi. Viienda sprindi korraldaja ALMA Racing Teami esindaja Kristjan Ojasoo avaldas, et praeguseks on juba kirjas 73 sõitjat, mis on viie võrra mullusest enam.

Hiiumaa autosportlasi on üles antud kümnekond. Võistlejate kirjanek kes- tab sprintidele neljapäeva- ni ja starti pääsejate ülem- piiriks on 90.

Võidu sõidetakse tänava- sõidukitega ja osavõtjal peab olema Eesti auto- spordi liidu võistlejakaart. Parimad selgitatakse ka- hekäs arvestusklassis tu- lenevalt võistleja vanusest ja soost või sõidumasinaga liigist, võimsusest ja sellest, kas auto on kahe- või nelja- rattaveoline.

Kärdla rahvasprindi esi- mene masin startib kell 13. Võistlus on pealtvaatajatele tasuta.

KADI KIVVER

Pühalepa vald ühen- das Palade loodusha- riduskeskuse ja Soera talumuuseumi üheks tervikuks. Sellest, kui- das see tervik nüüd tööle peaks hakkama, räägivad keskuse ju- hataja Karin Poola ja arendaja Tiit Leito.

Palade loodushariduskes- kus (LHK) alustas tegevust 2007. aastal – kaheksaastane tööperiood on olnud mitme- kesine ja tegevusrohke. On korraldatud laagreid, näitusi, konverentse, praktilist loo- dusõpet, loodusretki, aga ka koolitusi õpetajatele, laste- aiakasvatajatele, giididele ja loodusretkejuhidele. Olulisel kohal on olnud loodusteabe koondamine. Nii on Palade kujunenud üheks keskkonna- haridust koordineerivaks kes- kuseks Hiiumaal.

Looduskeskus teeb edukalt koostööd Tartu keskkonna- hariduskeskuse ja loo- dusmajaga, Eesti loodus- muuseumiga, Eesti orni- toloogiaühinguga, Tallinna loomaaiaga, keskkonna- ameti Hiiumaa töötajatega, OÜ Geotrail geoloogidega ja riigimetsa majandamise kes- kusega (RMK).

Palade ja Suuremõisa põhi- kooli õpilased on sel õppeaas- tal LHK algatatud ja keskkon- na investeeringute keskuse (KIK) toetatud keskkonnaha- riduslike projektide toel täien- danud loodus- ja keskkonna- alaseid teadmisi Silma õpi- kojais, Eesti loodusmuuseu- mis, RMK Mustjala looduskes- kuses ja RMK Ristna loodus- keskuses.

Ka on loodushariduskeskus pidevalt laienenud. Projekti “Palade loodushariduskesku- se keskkonnahariduse võima- luste laiendamine” alusel on valminud laboriklassi ja kivimi- te ekspositsioonihoone. Pro- jekti rahastas Euroopa regio- naalarangu fond keskkonna- hariduse infrastruktuuri aren- damise meetmest 179 590 euroga ja omaosaluse, 24 441 euroga toetas Pühalepa vald.

Rookatusega palkma- jatiipi kivimite eksposi- tsioonihoone koos sama katuse all oleva väljõppek- lassiga valmis 2012. aastal, ekspositsioon tänava keva- del ja maikuus avane õpe- hoone üksed külastajatele.

Projekti “Palade loodusha- riduskeskuse kivimite õppe- hoone väljapaneku kujundami- ne ja valmistamine maapõue- varade tutvustamiseks” ehk ekspositsiooni koostamist toe- tas KIK maapõue program- mist 28 512 euroga. 3168eu- rose omaosalusega panustas Pühalepa vald.

Sellised on praeguse Palade LHK tegevused ja võimalu- sed.

Seome loodusõppe pärandkultuuriga

Mullu sügisel lõpetas FIE Oie Laksberg 13 aastat kest-

Palade loodushariduskeskuse ja Soera talumuuseumi tulevik



TIIT LEITO

Kivimite õppehoone ekspositsioon on valmis.

nud rendilepingu vallaga. Lepingu sisuks oli Soera talu- muuseumi korrashoidmine ja kultuuriloo tutvustamine ning see oli väga edukas ja tähelepanuväärne periood muuseumi ajaloos.

Vallal oli vaja otsustada, kuidas Soera maa-alal olevate hoonete ja tegevustega edasi minna ning otsustati, et sel- lest aastast saab muuseum osaks loodusõpet korraldavast Palade loodushariduskesku- sest. Samas säilitab talumuuse- sum endised funktsioonid ja jääb külastajatele avatuks. Läbi selle muudatuse laiene- vad loodushariduslikku õppetöö ja läbiviimise võimalused Pa- lade ja Suuremõisa põhikoolis ning Hiiumaa keskkonnahar- iduses tervikuna.

Uute plaanide elluviimiseks koostatakse kevadeks Soera maa-ala arendusprojekt, mille eesmärgid ja planeeritavad tegevused saaksid tulijoonetes olena järgmised:

seotakse kokku kõik alal o l e v a d

“Palade LHK kivimite õp- pehoone avapidu algab 19. mail kell 16. Kõik hu- vilised on oodatud

looduslikud ja kultuuriloolised objektid, mis võimaldab nende süsteem- set käsitlust ja eksponeeri- mist, nende hulka kuulub ka MTÜle Hiiumaa Metsaselts kuuluv metsanduslik õppe- klass;

ala kujundatakse ja ehi- tatakse välja nii, et sellest saaks ligikaudu 4,0 hektari suurune hooldatav rohela- sellet paiknevate ehitiste ja rajatistega. Nii tekib võimalus kogu alal vabalt ringi liikuda, et tunnetada rajatud kultuuri-



TIIT LEITO

Soera talumuuseumi maadel asub ka metsanduse õppeklass.

ruumi igal ajaperioodil, ka siis, kui keskkuses aktiivset tegevust ei toimu;

ehitatakse välja Hiiumaa kivimeid tutvustav väljõppe- klass, Soovälia loodusõppe- rada soo- ja metsakoosus- te tutvustamiseks, taasta- takse osake puisiidust ja ehitatakse heinaladal vas- täva ekspositsiooniga.

Kava ellurakendamini- ne on planeeritud kol- meetapilisena ja võ- tab aega eeldatavasti kolm-neli aastat. Ala laiema käsitluse avardab

Soera talumuuseumi kasutusvõimalusi ning loob soodsad tingimused piir- konna paremaks tutvusta- miseks ja loodusõppe kor- raldamiseks. Palade LHK eesmärgid ja prioriteetid jäävad samaks – endiselt koostame õppeprogramme, tuginedes säästva hariduse ja biofääri programmiala põhi- mõtetele. Kõiki programme läbivaks teemaks on Hiiumaa maastikud.

Kujunenud olukord annab eelduse ja head võimalused siduda loodusõppe pärand- kultuuriga. Inimtegevuse

ja looduskeskkonna teema omakorda haakub UNESCO programmiga “Inimene ja Biosfäär”.

Õppeprogrammid ja loodus- keskuse tegevustkajastava info leiab www.lhk.palade.edu.ee Looduskeskus peab oma tu- gevusteks võimalust õppida ja tunnetada meid ümbritsevat läbi eheda looduse. Hoiame põhimõtet: mida tumned, seda armastad. Loodusele jõuad lähemale ikka looduses olles, koigi oma meeltega.

Suur soov on, et Soera talu- muuseum koos olemasolevate ja loodavate uute väärtustega saab omaseks kohaliku kogu- konna inimestele, kõigile hiid- lastele ja saart külastavatele turistidele.

Palade LHK kivimite õpe- hoone avapidu algab 19. mail kell 16. Kõik huvilised on oo- datud.

KARIN POOLA, Palade LHK juhataja
TIIT LEITO, arendusprojekti koostaja

Ristna looduskeskus viib rappa

Hiiumaal annab loodusharidust ka riigimetsa majandamise keskuse (RMK) Ristna looduskeskus. Sel kuul korraldab keskus varahommikuks väljasõidu rappa. “Imelene kevadist raba, tutvume raba tänavadega ja peame välkese hommikupük- niku. Tööpäeva alguseks naasevad kõik reipalt tsivilisatsioo- ni,” seisab tuleskütuses.

Koidikunalk ärkavas rabas on kavas reedel, 27. mail ja väl- jasõit startib kell 4 hommikul Kärdlast pritsumaja parklast, kuhu naastatakse nelj tundi hiljem. Osavõtt etteregistreerimi- sega telefonil 5322 9499.

Ristna looduskeskus on RMK Hiiumaa puhkeala keskus. Sealsete võimaluste ja pakutavate õppeprogrammidega saab tutvuda lehel www.loodusgagakoos.ee. Keskus asub Kõpu pool- saarel laiuvalte metsade keskel Kalana külas Kõpu–Ristna tee ääres, Kõpust 8 km Ristna poole. Maist augusti lõpuni on keskus avatud iga päev kella 10–19.

KADI KIVVER